

การพัฒนารูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคม
โดยยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Developing Positive Characteristics of Thai Youth Incubators Model for Improving Social
Quality Based on the Philosophy of Sufficiency Economy

จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต¹

รพีพร สร้อยน้ำ²

นริสา พิชัยวรุฒม³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้าน (1) คุณลักษณะของเยาวชนไทย และ (2) การยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านคุณลักษณะของครัวเรือนโดยมีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแสงอร่ามพิทยาคม อำเภอหนองวัวซอ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการ บ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมฯ แบบประเมินคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย และแบบประเมินคุณลักษณะของครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบ่มเพาะฯ เป็นแบบอย่างของการจัดกิจกรรมที่ประกอบด้วย (1) การสร้างแรงบันดาลใจ ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่เยาวชนและการกระตุ้นให้คิด การลงภาคสนาม เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และการปฏิบัติงานในพื้นที่จริงโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจ การเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ที่มีความสอดคล้องกับอาชีพและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน (2) การให้ความรู้ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทำโครงการ การเลือกกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การวางแผนกิจกรรมร่วมกับชุมชน และการนำไปปฏิบัติในชุมชน (3) การลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ การติดตามความก้าวหน้า และการสนับสนุน/ช่วยเหลือจากครอบครัวหรือชุมชน และ (4) การประเมินผล ได้แก่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการติดตามความก้าวหน้าและการประเมินผลเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และ 2) การใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ พบว่า (1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยผู้ปกครองก่อนใช้ เท่ากับ 76.96 หลังใช้ เท่ากับ 122.11 คะแนนเฉลี่ยที่ประเมินโดยครูก่อนใช้ เท่ากับ 91.79 หลังใช้ เท่ากับ 125.79 และมีคะแนนเฉลี่ยที่ประเมินโดยผู้ปกครองและครูหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ และ (2) การยกระดับคุณภาพของสังคมในด้านคุณลักษณะของครัวเรือน พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของครัวเรือนก่อนใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ มีค่าเท่ากับ 52.00 หลังใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ มีค่าเท่ากับ 73.61 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้

คำสำคัญ รูปแบบการบ่มเพาะ, คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The research purposes were to: 1) develop positive characteristics of Thai youth incubators model for improving social quality based on the philosophy of sufficiency economy, and 2) study the effects of using positive characteristics of Thai youth incubators model for improving social quality based on the philosophy of sufficiency economy on positive characteristics of Thai youth and improving social quality based on the philosophy of sufficiency economy in characteristics of household. The samples were grade 10-12 students. The research instruments were incubators model for improving social quality

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³นักวิชาการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

based on the philosophy of sufficiency economy, assessment form for positive characteristics of Thai youth, and assessment form for characteristics of household based on the philosophy of sufficiency economy. The research results revealed that; 1) **Positive characteristics of Thai youth incubators model** for improving social quality based on the philosophy of sufficiency economy comprised of (1) making inspiration composed of making awareness for youth and encourage thinking field experiment for learning about the important of natural resources that related with the way of life of people in the community and manipulation in the real site by cooperation, visiting learning resources in the community that using the philosophy of sufficiency economy to correspond career and the way of life for people in the community, (2) giving knowledge such as knowledge about the philosophy of sufficiency economy principles of doing project, planning the activities with community and implementing in the community, (3) manipulation such as doing monitoring and supporting from families or community, and (4) evaluation such as arranging 2 learning exchange platform in order to monitor and assess for worthiness and 2) **The implementation of positive characteristics of Thai youth incubators model** founded that; (1) the students' posttest mean scores of positive characteristics of Thai youth form parents and teachers assessment were higher the pre-test and (2) the mean scores on the characteristics of household founded that after using was higher than before using.

Keywords: Incubators Model, Positive Characteristics of Thai Youth, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ.2550-2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา ได้ระบุสาระสำคัญในการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก คือ 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 3) ปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดหรือแสวงหาผลประโยชน์และความรุนแรง และ 4) ต่อต้าน เอชไอวี/เอดส์

นอกจากนี้แล้วแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559 ยังผนวกวาระของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” และแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในระดับชาติและเชื่อมต่อไปให้ถึงระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีพลังและเกิดการบูรณาการในการติดตามประเมินผลแผนอย่างเป็นต่อไประบบ สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง และเยาวชนที่มีคุณลักษณะที่ดีก็จะส่งผลต่ออนาคตที่ดีของประเทศ (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2554)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์สังคมไทยเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้เด็กและเยาวชนไทยต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในการดำรงชีวิตจากการประมวลสถานการณ์และแนวคิดด้านเด็กและเยาวชนของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2555-

2559 พบว่า ครอบครัวไทยมีการปฏิสัมพันธ์กันน้อยลง โดยเฉพาะ การพูดคุย และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ภายในครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนหันไปหาอบายมุข สิ่งมอมเมาที่ให้ความสุขเพียงชั่วคราว และประพฤติดนตรีร้อง ความสนใจจากสังคมอย่างไม่เหมาะสม มีค่านิยมทางวัตถุ และใช้เวลาไปกับสื่อและเทคโนโลยีทันสมัย รวมถึงการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กและเยาวชนขาดทักษะในการดำรงชีวิตที่ดี ไม่สามารถบ่มเพาะให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่ดีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้อย่างมีสติ ตลอดจนใช้ปัญญาความรู้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2554)

หน่วยงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายหน่วยงานได้บ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย อาทิ การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนในทุกระดับนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักใจ หรือหลักคิด หลักการทำงานและหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งเกิดอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” สามารถรักษาสมดุลในการดำเนินชีวิต และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้อย่างมีสติ ตลอดจนใช้ปัญญาความรู้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต แต่พบว่าในการนำไปปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องจนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดียังมีน้อย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย เช่น สุวิมล ว่องวานิช (2549) พบว่ามีประเด็นที่ยังไม่สามารถทำได้สมบูรณ์ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรม โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน พบว่า ประสบความสำเร็จในด้านการสร้างความตระหนัก และคุณลักษณะหลายประการ แต่ด้านการพัฒนาคุณลักษณะให้มีความยั่งยืน ยังเห็นผลไม่ชัดเจน และ รูปแบบของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ยังจำเป็นต้องวิจัย และพัฒนาต่อไป 2) การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการสอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม และคนกับธรรมชาติ โยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม วัฒนธรรมกับการเรียนการสอน 3) การพัฒนาตัวตนของผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนได้แสดงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตน ตามความเชื่อตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม 4) การสร้างระบบค่านิยมให้เด็ก และเยาวชนเห็นได้ชัดเจนว่าแก่นของเด็กไทยคืออะไร ต้องประพฤติ และปฏิบัติตนอย่างไร กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชัดเจนและสิ่งที่ยั่งยืนโดยตัวเองทำให้เด็กปรับเปลี่ยนวิถีคิด 5) การสร้างความร่วมมือรวมพลังทั้งจากผู้บริหาร และครู อาจารย์ในโรงเรียนพ่อแม่ ผู้ปกครองในครอบครัว ชุมชนโดยทำกิจกรรมร่วมกัน 6) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็ก และเยาวชน ต้องสอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก 7) การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว และชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันโดยผ่านกระบวนการเป็นธรรมชาติในระบบของชุมชน 8) โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว โรงเรียนมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงดึงชุมชนเข้ามาสร้างชุมชนสร้างสรรค์ ชี้ให้เห็นปัญหาของชุมชนที่ ส่งผลกระทบต่อบุตรหลาน 9) ต้องมีการสร้างแนวร่วม มีเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี โดยต้องสร้างเครือข่าย และมีรางวัล

การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนที่นำเสนอข้างต้นนั้นจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วหรือไม่นั้นมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแก่นนำเด็กและเยาวชน ดังเช่น งานวิจัยของสมพงษ์ จิตระดับ และคณะ (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญของที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นคุณลักษณะแรกที่สำคัญคือ การมีคุณธรรมต้นแบบ นอกจากนี้ยังมีสมรรถนะที่สำคัญอื่น ๆ อีก เช่น การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การประสานงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก เยาวชนและหน่วยงานอื่น ๆ

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสร้างความตระหนักให้กับทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการพัฒนาครู อาจารย์ วิทยากรพอเพียงรุ่นใหม่ ให้มีความรู้ในหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง รวมทั้งการพัฒนานักเรียนที่เป็นผลผลิตที่ดีในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชน จำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความร่วมสมัยกับเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับชีวิตคนรุ่นใหม่ โดยให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างกระแสให้เด็กได้รับรู้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติที่หลากหลาย รวมทั้งทำให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยใช้รูปแบบการทำงานในลักษณะภาคี คือ โรงเรียน ครอบครัวยุ ชุมชนร่วมมือกันพัฒนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เด็กและเยาวชนนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้าน 1) คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย และ 2) การยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านคุณลักษณะของครัวเรือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยได้ดำเนินการศึกษา วิจัย ณ ชุมชนบ้านโคกล่าม-แสงอร่าม อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี ในปีการศึกษา 2559 โดยประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนจากชุมชน จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการและครูจากโรงเรียนแสงอร่ามพิทยาคม จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและผู้ปกครอง จำนวน 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการบ่มเพาะ ฯ ได้แก่ 1) รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ ที่มีความเหมาะสมระหว่าง 4.33-5.00 2) แบบประเมินคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และ

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 3) แบบประเมินคุณลักษณะของครุฑเรือน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มต้นจากลงพื้นที่ 2 ครั้งเพื่อร่างรูปแบบการบ่มเพาะ แบบประเมินคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย และแบบประเมินคุณลักษณะของครุฑเรือน จากนั้นนำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 คนเพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและปรับปรุง นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ 5 ครั้ง คือครั้งที่ 1 จัดกิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ ครั้งที่ 2 จัดกิจกรรมการให้ความรู้ ครั้งที่ 3 ลงมือปฏิบัติโดยการจัดทำโครงการ ครั้งที่ 4 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการติดตามความก้าวหน้าในการทำโครงการ ครั้งที่ 5 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 เพื่อประเมินผลการทำกิจกรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปแบบพรรณนาความเพื่อพัฒนารูปแบบการบ่มเพาะ ฯ แบบประเมินคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย และแบบประเมินคุณลักษณะของครุฑเรือนโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ ในด้านคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย และการยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านคุณลักษณะของครุฑเรือน โดยการเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ ด้วยการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบของการบ่มเพาะ แบ่งขั้นตอนเป็น 4 ระยะ คือ

1.1 ระยะที่ 1 การสร้างแรงบันดาลใจ โดยใช้ตัวแบบที่เป็นบุคคลในชุมชน โดยกล่าวนำนักเรียนไปทำ

2. ผลการใช้รูปแบบการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยเพื่อยกระดับคุณภาพของสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีรายละเอียด ดังนี้ ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยจากการประเมินของผู้ปกครองและครูก่อนและหลังใช้ รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ (คะแนนเต็ม 135 คะแนน)

การใช้รูปแบบการบ่มเพาะ	ผู้ปกครอง			ครู		
	n	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	t
ก่อนใช้	28	76.96	8.15	91.79	9.39	-21.26*
หลังใช้	28	122.11	6.42	125.79	6.02	-14.12*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฝ่ายดักตะกอนบนภูเขา และการเยี่ยมชมแปลงเกษตรในชุมชน พบว่า นักเรียนมีความตื่นตัวและสนุกสนานที่ได้มีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ

1.2 ระยะที่ 2 การให้ความรู้ โดยการให้ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทำโครงการ การเลือกกิจกรรมการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน การวางแผนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชน และการนำไปปฏิบัติในชุมชน พบว่า นักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความประหยัดและลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวและคัดเลือกเป็นกิจกรรมการลงมือปฏิบัติ

1.3 ระยะที่ 3 การลงมือปฏิบัติ โดยการลงมือทำโครงการ มีการติดตามความก้าวหน้า และการสนับสนุน/ช่วยเหลือจากครอบครัวหรือชุมชน พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ทำโครงการประสบผลสำเร็จเกิดจากการร่วมลงมือปฏิบัติจริง มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน และมีการติดตามผลที่เกิดจากการทำโครงการ สำหรับนักเรียนบางกลุ่มมีปัญหาในการทำโครงการ แต่สามารถแก้ไขได้โดยไปขอความรู้จากอาสาสมัครในชุมชน หรือเรียนรู้จากผู้ปกครองนักเรียน และพบอีกว่า นักเรียนสามารถจัดทำแผนผังการนำเสนอโครงการได้น่าสนใจ ในการจัดทำเอกสารนักเรียนก็มีความใส่ใจในการเรียบเรียงเป็นอย่างดี แต่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเขียนรายงานการค้นคว้าเพิ่มเติมในเอกสาร

1.4 ระยะที่ 4 การประเมินผล โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า นักเรียน ครูที่เลี้ยง ตัวแทนชุมชน และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ได้สะท้อนผลสิ่งที่เรียนรู้จากการทำโครงการ เปิดโอกาสในการฝึกการสื่อสารของนักเรียนในด้านการพูด และการเขียนรายงานสรุป ทำให้นักเรียนมีความกล้าในการพูดมากขึ้น และเห็นความสำคัญของการเขียนรายงานสรุป ทำให้นักเรียนเขียนคำหรือประโยคได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยผู้ปกครองก่อนใช้ เท่ากับ 76.96 หลังใช้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 122.11 คะแนนเฉลี่ยที่ประเมินโดยครูก่อนใช้ เท่ากับ 91.79 หลังใช้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 125.79 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนน

ระหว่างก่อนการใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ และหลังการใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ ที่ประเมินโดยครูและผู้ปกครองมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยผู้ปกครองจำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1. การรู้จักความพอประมาณ	15.57	1.69	19.50	0.75
2. การรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล	14.54	1.35	19.32	0.77
3. การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตัวเอง	13.54	1.86	19.29	0.71
4. ความสนใจใฝ่หาความรู้	11.82	1.44	21.89	1.87
5. การมีคุณธรรม จริยธรรม แบ่งปันช่วยเหลือสังคม	11.07	1.54	21.96	1.92
6. การมีความรัก ความสามัคคี มีส่วนร่วมช่วยพัฒนา และแก้ปัญหาชุมชน	10.43	1.60	20.14	1.08
รวม	76.96	8.15	122.11	6.42

จากตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยผู้ปกครองก่อนใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านการรู้จักความพอประมาณ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการมีความรัก ความสามัคคี มีส่วนร่วมช่วยพัฒนา และแก้ปัญหาชุมชน คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดี

ของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยผู้ปกครองหลังใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม แบ่งปันช่วยเหลือสังคม และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตัวเอง

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยครูจำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1. การรู้จักความพอประมาณ	17.64	1.30	19.71	0.52
2. การรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล	16.75	1.53	19.71	0.46
3. การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตัวเอง	15.64	1.79	19.46	0.74
4. ความสนใจใฝ่หาความรู้	14.77	2.13	23.04	1.93
5. การมีคุณธรรม จริยธรรม แบ่งปันช่วยเหลือสังคม	14.04	2.05	22.75	1.99
6. การมีความรัก ความสามัคคี มีส่วนร่วมช่วยพัฒนา และแก้ปัญหาชุมชน	12.93	1.61	20.68	1.61
รวม	91.79	9.39	125.79	6.02

จากตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยครูก่อนการใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้าน การรู้จักความพอประมาณ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้าน การมีความรัก ความสามัคคี มีส่วนร่วมช่วย

พัฒนา และแก้ปัญหาชุมชน คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยที่ประเมินโดยครูหลังใช้รูปแบบการบ่มเพาะ ฯ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้าน การสนใจใฝ่หาความรู้ และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตัวเอง

ตารางที่ 4 คะแนนการประเมินคุณลักษณะของคร่ำเรือนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ (คะแนนเต็ม 90 คะแนน)

การประเมินคุณลักษณะของคร่ำเรือน	n	$\bar{x}$	SD	t
ก่อนใช้	28	52.00	9.57	18.42
หลังใช้	28	73.61	5.01	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของคร่ำเรือนก่อนใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ มีค่าเท่ากับ 52.00 หลังใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ มีค่าเท่ากับ 73.61 และ

มีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของคร่ำเรือนจำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะของคร่ำเรือน	ก่อนใช้		หลังใช้	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1. ความพอประมาณ	13.75	2.66	18.21	1.48
2. ความมีเหตุผล	13.36	2.42	18.04	1.35
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	12.71	2.61	18.54	1.32
4. การมีความรู้คู่คุณธรรม	12.18	2.63	18.82	2.00
รวม	52.00	9.57	73.61	5.01

จากตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของคร่ำเรือนก่อนใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากคะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และ 4) การมีความรู้คู่คุณธรรม คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของคร่ำเรือนหลังใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากคะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ 1) การมีความรู้คู่คุณธรรม 2) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี 3) ความพอประมาณ และ 4) ความมีเหตุผล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายและสรุปผลได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบ่มเพาะฯ เริ่มจากการศึกษาเอกสาร และการวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทนจากชุมชน ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมในการบ่มเพาะฯ ที่เน้นการบูรณาการกับการจัดกิจกรรมที่มีการอบรมเชิงทฤษฎี การฝึกปฏิบัติจริง และการประเมินผลที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบการเรียนการสอนของกาเย่ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ 1) จุดประสงค์หรือเป้าหมาย 2) วิธีการวัสดุ สื่อ และประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการฝึกหัด และ 3) การประเมินผล ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จของผู้เรียน (Gagne' & Briggs, 1974) และสอดคล้องกับจิราพร ผุยผง

และสุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2561) ที่พบว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรรายวิชาที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้อุบัติการณ์พิเศษ ติดตามประเมินผลและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ที่ระบุว่า เยาวชน 18-25 ปีควรได้รับ 1) การสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกทุกระดับทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และส่งเสริมอาชีพนอกระบบการศึกษาที่หลากหลายตามความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจ และ 2) การส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมที่มีความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรมแก่เด็กและเยาวชน นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องและเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยของสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ที่ได้สรุปลักษณะของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะไว้ดังนี้ 1) การกระตุนค่านิยม 2) การสร้างความร่วมมือร่วมพลังในลักษณะภาคีทั้งจากผู้บริหาร ครู อาจารย์ในโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสถาบันอุดมศึกษา 3) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับ

ลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

4) มีการพัฒนาตัวตนของผู้เรียน โดยจัดพื้นที่สร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตามความเชื่อตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ทีมผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ 1) การยกระดับคุณภาพของสังคมด้านคุณลักษณะของครัวเรือน เนื่องจากสังคม คือระบบการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคน เมื่อกลุ่มคนในสังคมแต่ละครัวเรือน แต่ละบุคคลมีคุณลักษณะที่ดี ย่อมทำให้สังคมมีคุณภาพที่ดีตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้กล่าวถึงสังคมคุณภาพบนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วมกัน ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้ 1) สร้างระบบสวัสดิการให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต 2) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง 3) เสริมสร้างทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และ 4) พัฒนาองค์ความรู้ ขีดความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555) 2) การจัดกิจกรรมสัมพันธ์เสริมกิจกรรมหลัก โดยใช้เยาวชนที่มีอายุใกล้เคียงกันกับเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เข้าจัดกิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมเยาวชน ให้เกิดคุ้นเคยต่อเพื่อนร่วมกิจกรรม และการสื่อสารด้วยภาษาวัยรุ่นที่เข้าใจกัน และลดช่องว่างระหว่างทีมผู้วิจัย ครู และชุมชน ที่มีอายุแตกต่างกันกับเยาวชนกลุ่มเป้าหมายมาก ตลอดจนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงช่วยกำกับดูแลและให้คำปรึกษาในขณะที่เยาวชนกลุ่มเป้าหมายทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เยาวชนกล้าแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการบ่มเพาะฯ พบว่า

1) คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยโดยการประเมินของผู้ปกครองและครูหลังการใช้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบฯ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมตามรูปแบบการบ่มเพาะฯ เป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วย 1) การสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนอยากทำความดี และเห็นคุณค่าของชุมชนโดยมีการจัดกิจกรรมการดูวิถีทัศน์การทรงงานของในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 9 การเล่าประสบการณ์ของตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับการประสบผลสำเร็จในชีวิตที่เริ่มต้นจากความล้มเหลว มีการร่วมมือจากหลายภาคี เช่น องค์กรระดับเทศบาล ชุมชน โรงเรียน และผู้ปกครอง 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปลูกฝังคุณลักษณะในการเรียนรู้ 3) การลงมือปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้ปกครอง หรือ

ชุมชน และ 4) การประเมินผล เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกับชุมชน และการประเมินผลรวมเพื่อสร้างความภาคภูมิใจ จึงทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรารุช (2552) ที่ได้สรุปความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าหากมีความเข้าใจองค์ประกอบพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และชัดเจน ก็สามารถนำไปปรับใช้ได้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขได้นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับเทียบเคียงกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช (2549) ที่ได้ศึกษานวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ โดยประยุกต์แนวคิดคุณลักษณะศึกษาโดยมีหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี ดังนี้ 1) ต้องผ่านการปฏิบัติจริง และมีการเน้นย้ำอยู่เสมอ 2) ควรใช้การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการศึกษาระดมความคิด 3) ควรใช้กิจกรรมที่ช่วยให้ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน 4) ใช้การเสริมแรงทางบวกให้มากที่สุดหลีกเลี่ยงการลงโทษ 5) ฝึกฝนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เชิงบวก 6) ควรบูรณาการการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีสอดแทรกในวิชาเรียนหรือวิถีชีวิตของนักเรียน 7) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะที่ดีที่มีอยู่ 8) ควรใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามระดับของนักเรียน 9) ครูต้องได้รับการพัฒนา และเป็นแบบอย่างที่ดี 10) ครู และสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียน 11) โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศในการทำความดี 12) ควรจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน และ ชุมชน และยังคงสอดคล้องเทียบเคียงกับบงลักษณ์ วิรัชชัย และ รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล (2551) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรม ของคนไทย พบว่า ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสติสัมปชัญญะ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัยและความ

3. การยกระดับคุณภาพของสังคมในด้าน

คุณลักษณะของครัวเรือน รูปแบบการบ่มเพาะฯ มีกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติการทำโครงการที่บ้านของตนเอง ดังนั้น นักเรียนกับผู้ปกครองจึงมีโอกาสพูดคุยกันเพื่อให้การทำโครงการที่เน้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังเกิดความร่วมมือ การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนภายในครอบครัว นอกจากนี้แล้ว โครงการของนักเรียนแต่ละโครงการเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดการนำไปใช้ในครัวเรือนได้จริง เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ การปลูกพืชในต้นกล้วย ซึ่งเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สำหรับการทำกิจกรรมโครงการตามรูปแบบการบ่มเพาะฯ ในภาพรวมนั้นเป็นการทำงานร่วมกันหลายภาคี เช่น โรงเรียน ชุมชน

ผู้ปกครอง และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ทำให้ครอบครัวของนักเรียนเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือนักเรียนคนอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในการทำโครงการให้ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับ จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรารุช (2552) ที่กล่าวว่า การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัว เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ วิชาการและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ของคนในสังคม เพื่อจะได้ละเว้นต่อการประพฤติดีมีขอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยังคิดพิจารณา อย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ หรือกระทำการใด ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัย นักเรียนมีความตื่นตัว และ สนุกสนานที่ได้มีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และ บุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้น ถ้านำรูปแบบการ บ่มเพาะฯ นี้ไปใช้ ควรมีการประสานสร้างความเข้าใจในการ จัดกิจกรรม มีการประสานล่วงหน้าอย่างชัดเจนเพื่อให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัด กิจกรรม

2. ผลการวิจัย นักเรียนทำทั้งโครงการที่ทำ ได้ที่บ้าน หรือเป็นโครงการที่อาศัยพื้นที่ของโรงเรียนและใช้ เวลาว่างในระหว่างมาเรียนนั้นทำโครงการได้ และพบว่า นักเรียนบางกลุ่มประสบปัญหาในการทำโครงการ แต่ สามารถแก้ไขได้โดยไปขอความรู้จากอาสาสมัครในชุมชน หรือเรียนรู้จากผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้นในการนำรูปแบบ การบ่มเพาะฯ ไปใช้ครั้งต่อไป ควรกระตุ้นให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของอาสาสมัครในชุมชน หรือผู้ปกครองว่ามีความ สำคัญในการช่วยเหลือในการทำโครงการให้ประสบ ผลสำเร็จ และควรส่งเสริมให้ทำโครงการที่บ้านเพื่อเปิด โอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองได้พบปะ พูดคุย และ ร่วมมือกันในการทำโครงการ

3. ผลการวิจัย นักเรียน ครูพี่เลี้ยง ตัวแทน ชุมชนและนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้สะท้อน ผลสิ่งที่เรียนรู้จากการทำโครงการ เปิดโอกาสในการฝึกการ สื่อสารของนักเรียนในด้านการพูด และการเขียนรายงาน สรุปรูป ทำให้นักเรียนมีความกล้าในการพูดมากขึ้น และ นักเรียนเขียนคำหรือประโยคได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ครั้งต่อไป ควรเน้นกิจกรรมที่ให้นักเรียนแสดงความสามารถ และมีการประเมินผลเพื่อสร้าง

ความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน ครูและชุมชน โดยมีการ ประกาศชื่นชมและควรจัดในวันที่มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความภาคภูมิใจ กับนักเรียน และควรมีการพัฒนาให้เป็นชุมชนแห่งการ เรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัย นักเรียนกลุ่มที่ทำโครงการได้ ประสบผลสำเร็จเกิดจากการร่วม ลงมือปฏิบัติจริง มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน และมีการติดตามผลที่เกิดจากการ ทำโครงการ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียนโดย ใช้รูปแบบกิจกรรมการบ่มเพาะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการวิจัย นักเรียนสามารถจัดทำ แผนผังการนำเสนอผลงานที่น่าสนใจ มีความใส่ใจในการ เรียบเรียงเป็นอย่างดี แต่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเขียน รายงานการค้นคว้าเพิ่มเติมในเอกสาร ดังนั้นในการวิจัยครั้ง ต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถใน การสืบค้นอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการทำ วิจัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์.
2. คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ด้านสิทธิ เด็กเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกรรมการ สิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ฉบับผ่านความ เห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนา เด็กและเยาวชนแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
3. จิราพร ผุยผงและ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารวิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย, 8(1), 69-77.

4. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุช. (2552). **ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: เพชรรุ่ง.
5. นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตร์ เจริญกุล. (2551). **การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรม จริยธรรมของคนไทย**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
6. สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ. (2556). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
7. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
8. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
9. สุวิมล ว่องวานิช. (2549). **นวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย (เล่ม10)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
10. Gagne', R. M., & Brigg, J. (1974). **Principle of instruction design**. New York: Holt, Rinehart.